

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 96/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Marošom Jakubekom, Panenská 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 11 Co 28/2020-120 z 22. júna 2020 v spojení s jeho opravným uznesením sp. zn. 11 Co 28/2020 zo 7. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom

JUDr. Marošom Jakubekom, Panenská 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 28/2020 z 22. júna 2020 (ďalej len „namietané uznesenie“) v spojení s jeho opravným uznesením sp. zn. 11 Co 28/2020 zo 7. júla 2020 (ďalej len „opravné uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke bol 29. novembra 2019 na Okresnom súde Banská Bystrica podaný návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa špecifikovaná advokátska kancelária (ďalej len „navrhovateľ“) domáhala proti sťažovateľke zaplata sumy 57 209,84 € spolu s príslušenstvom z titulu nezaplatených odmeny za poskytnuté právne služby. Navrhovateľ následne Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) adresoval návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, a to zriadenia záložného práva k nehnuteľnostiam (byt a nebytový priestor) vo vlastníctve sťažovateľky, a to na účel zabezpečenia označenej vymáhanej pohľadávky. Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 92/2019 z 12. decembra 2019 predmetný návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol. Na základe uplatneného odvolania navrhovateľa krajský súd namietaným uznesením napadnuté rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil záložné právo k špecifikovanému bytu vo vlastníctve sťažovateľky na účel zabezpečenia predmetnej uplatňovanej pohľadávky navrhovateľa.

3. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že závery namietaného uznesenia krajského súdu vychádzajú výlučne z tvrdení a dôkazov predložených navrhovateľom, pričom krajský súd nezohľadnil žiadne jej tvrdenia, ktoré uviedla vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu. Sťažovateľka argumentuje, že v predmetnom vyjadrení spochybnila uplatňovaný nárok (vymáhanú pohľadávku) navrhovateľa, keď poukázala na to, že nemá vedomosť, že by došlo k uzavretiu zmluvy o poskytovaní právnych služieb medzi ňou a navrhovateľom, a už vôbec nemá vedomosť o tom, že by došlo k dohode o výške odplaty za poskytované právne služby. Sťažovateľka ďalej uvádza,

že v označenom vyjadrení poukázala na § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak by aj došlo k uzavretiu zmluvy o poskytovaní právnych služieb v ústnej forme, ako to tvrdí navrhovateľ, navrhovateľ si nespĺnil svoju informačnú povinnosť o výške odmeny za úkon právnej služby, v dôsledku čoho jeho nárok na zaplatenie takejto odmeny nemohol vzniknúť ani teoreticky. Sťažovateľka tiež dôvodí, že vo vyjadrení poukázala aj na svoje postavenie spotrebiteľa v prípadnom vzťahu medzi advokátom a klientom, v dôsledku čoho mal na ňu krajský súd nazerať ako na slabšiu stranu sporu a ako takej jej poskytnúť náležitú mieru ochrany (v prípade pochybností o obsahu zmluvy o poskytovaní právnych služieb aplikovať ustanovenie § 54 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, t. j. aplikovať výklad ktorý bol pre sťažovateľku ako spotrebiteľa priaznivejší). Sťažovateľka upozorňuje, že krajskému súdu pre prijatie záveru o osvedčení nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, postačovala plná moc, vystavená faktúra, návrh kúpnej zmluvy a elektronická komunikácia, ktorá mala podľa jeho názoru preukazovať poskytovanie právnych služieb, kde v prípade elektronickej komunikácie mala byť podľa vyjadrenia sťažovateľky používaná iba emailová adresa dcéry sťažovateľky. Sťažovateľka dodáva, že podľa tvrdenia navrhovateľa malo byť predmetom poskytovania právnych služieb pripomienkovanie kúpnej zmluvy, krajský súd však podľa sťažovateľky nepovažoval za nevierohodné, že navrhovateľ nepredložil jediný dôkaz – mail, v ktorom by sťažovateľku oboznámil s finálnym znením zmluvy. Vzhľadom na uvedené považuje sťažovateľka záver krajského súdu o osvedčení nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, za nesprávny, svojvoľný a neodôvodnený.

4. Sťažovateľka pokračuje v argumentácii a hodnotí ako arbitrárny aj druhý z kľúčových právnych záverov namietaného uznesenia, podľa ktorého je obava, že exekúcia vymáhanej pohľadávky bude ohrozená, dedukovateľná zo skutočností, že sťažovateľka neuhradila vystavenú faktúru a previedla svoj obchodný podiel v špecifikovanej obchodnej spoločnosti. Na tomto mieste namieta, že predmetný obchodný podiel previedla ešte predtým, ako sa dozvedela o uplatňovanom nároku navrhovateľa, navyše, navrhovateľ mal o tomto prevode vedomosť, keďže sám vo svojom návrhu na vydanie zabezpečovacieho

opatrenia uviedol, že vymáhaná odmena za právne služby mala byť sťažovateľkou zaplatená po tom, ako jej bude vyplatená cena za prevod označeného obchodného podielu. Podľa sťažovateľky tak predmetný prevod obchodného podielu nemožno vnímať ako snahu sťažovateľky akokoľvek sťažovať uspokojenie tvrdenej pohľadávky navrhovateľa.

5. Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd nekriticky stotožnil s účelovými tvrdeniami navrhovateľa a neprihliadol na obranu vznesenú sťažovateľkou v prezentovanom vyjadrení. Sťažovateľka tak vníma právne závery namietaného uznesenia krajského súdu ako svojvoľné a neudržateľné, porušujúce jej označené práva.

6. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu v spojení s jeho opravným uznesením, označené rozhodnutia krajského súdu zrušil a vrátil mu vec sťažovateľky na ďalšie konanie a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je

zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

11. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie všetkých svojich označených práv namietaným uznesením krajského súdu v spojení s jeho opravným uznesením, ktorým bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie (záložné právo k nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľky) na účel zabezpečenia pohľadávky navrhovateľa uplatnenej voči sťažovateľke v konaní pred všeobecným súdom.

12. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

13. Ústavný súd považuje hneď v úvode za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných

súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením alebo zabezpečovacím opatrením veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými tieto nariaďujú neodkladné alebo zabezpečovacie opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (napr. sp. zn. IV. ÚS 82/09). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné a zabezpečovacie opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

14. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (napr. sp. zn. IV. ÚS 136/2014). Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom zabezpečovacieho opatrenia je dočasná úprava práv a povinností strán sporu, ktorá neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej. Všeobecný súd zabezpečovacím opatrením dočasne upravuje pomery strán sporu (toto neplatí v každom prípade nariadenia neodkladného opatrenia), pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (napr. sp. zn. IV. ÚS 257/2010).

15. Ústavný súd sa na účel posúdenia rešpektovania základných požiadaviek naplňajúcich garancie práva na súdnu ochranu oboznámil s relevantnou časťou odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu. Ústavný súd z obsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia zistil, že krajský súd dospel k záveru o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, kde pravdepodobnosť nároku navrhovateľa na odmenu za právne služby bol podľa neho vyvoditeľný a osvedčený z listinných a iných dôkazov predložených navrhovateľom (plná moc udelená sťažovateľkou navrhovateľovi, faktúra na sumu 57 209,84 €, sprievodný list, kúpna zmluva a návrh na vklad, mailová komunikácia týkajúca sa výkonu právnej služby a pod.). Podľa názoru krajského súdu je existencia obavy, že prípadná exekúcia bude ohrozená, dedukovateľná zo skutočnosti, že sťažovateľka vystavenú faktúru neuhradila a previedla svoj obchodný podiel vo výške 20 % zo základného imania na druhého spoločníka špecifikovanej obchodnej spoločnosti, o čom svedčí úplný výpis z obchodného registra. Na tomto mieste krajský súd poznamenal, že relevantnou je preňho skutočnosť, že hoci sťažovateľka nepodniká kroky k zníženiu majetku, keďže majetok iba transformuje, predsa však takýmto spôsobom eliminuje majetok, na ktorý možno zriadiť záložné právo, resp. eliminuje majetok, ktorý je evidovaný vo verejných registroch a zoznamoch, čo znižuje jeho vystopovateľnosť. Krajský súd takisto poukázal aj na výšku pohľadávky vymáhanej navrhovateľom, ktorú hodnotil ako sumu nie zanedbateľnú. V nadväznosti na to uznal, že hodnota zabezpečovaných nehnuteľností určená odborným vyjadrením (205 000 € – byt a 15 000 € – priestor) je síce vyššia, avšak podľa jeho názoru nie je porušená zásada primeranosti, keďže z listinných dôkazov nevyplýva, že by sťažovateľka disponovala iným postihnuteľným majetkom, a je zároveň pravdepodobné, že vzhľadom na svoj dôchodkový vek už nebude zárobkovo činná, aby bolo možné v prípade budúcej exekúcie postihnúť jej príjem. Krajský súd tak považoval návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia za dôvodný, pričom za postačujúce považoval jeho nariadenie iba vo vzťahu k jednej z nehnuteľností, k bytu sťažovateľky.

16. Vychádzajúc z prezentovaných informácií, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu zodpovedá rozhodnutiu predbežnej povahy o zabezpečovacom opatrení, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na všetky skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných

predpokladov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre zriadenie sudcovského záložného práva, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti obavy z ohrozenia exekúcie, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením, ak nezistil také závažné výnimočné okolnosti svedčiace o procesnom excese, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. V prípade sťažovateľky, kde v rámci predložených dôkazov figuruje plná moc sťažovateľky udelená navrhovateľovi, takéto výnimočné okolnosti svedčiace o zjavnom procesnom excese, ktoré by si vyžadovali zásah zo strany ústavného súdu, ústavný súd nezistil.

17. Navyše, ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax, keď v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení takéhoto opatrenia vydaného v rámci civilného súdneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07). Predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie tohto opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Navyše, tak ako to poznamenal aj krajský súd v namietanom uznesení, časovo neobmedzené trvanie nariadeného zabezpečovacieho opatrenia je vykompenzované právom sťažovateľky podať návrh na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia, ak odpadli dôvody, pre ktoré bolo nariadené. Ústavný súd podotýka, že zabezpečovacie opatrenie súd zruší v prípade, že žalobu odmietne, zamietne alebo konanie zastaví, resp. rozhodne o jeho ďalšom trvaní v prípade, že žalobu sčasti zamietne (§ 335 v spojení s § 344 CSP), a žalobca môže pristúpiť k realizácii

sudcovského záložného práva až a len po právoplatnom priznaní žalovanej pohľadávky (§ 343 ods. 3 CSP).

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú a ďalšími sťažovateľkou uplatnenými návrhmi sa už ďalej nezaoberal.

19. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu